

Förändringar i den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken

Sara Ekmark¹³

Marita Rydstedt¹³

Inför 1985 års Folk- och bostadsräkning, FoB, genomfördes en utredning om nya metoder för framställningen. Syftet var att se om det fanns möjligheter att använda en alternativ uppläggningsmetod, en registerbaserad FoB. Ett resultat av utredningsarbetet blev att sysselsättningsuppgifterna i FoB skulle hämtas från administrativa register, i första hand från kontrolluppgiftsregistret från Skatteverket. Den första årgången av registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS, framställdes i samband med FoB 1985 i enlighet med utredningens förslag. Den har sedan dess publicerats årligen, den senast offentliggjorda årgången avser år 2004.

Grunden för RAMS är registret över totalbefolkningen, kontrolluppgiftsregistret samt taxeringsuppgifter från inkomstregistret. Med dessa register som utgångspunkt fastställs vilka personer över 16 år som kan betraktas som förvärvsarbetande under november månad. Detta bestäms enligt en speciell klassifikationsmodell. Samtliga personer folkbokförda i Sverige vid en given tidpunkt finns med, vilket ger stora möjligheter att redovisa statistik på kommunnivå eller del av kommun. Genom att personnumret, arbetsgivarens organisationsnummer samt kopplingen till arbetsställe finns på varje kontrolluppgift, ges möjlighet att tillföra information från olika SCB-register om företag, arbetsställe och individ.

RAMS publiceras bland annat i Statistiska Meddelanden, pressmeddelanden samt i Sveriges Statistiska Databaser i form av tabeller och kartor. Statistiken är viktig för bl.a. kommunernas planering och uppföljning. SCB framställer särskilda statistikpaket för detta ändamål. Statistiken är också en viktig källa för en mängd databaser

---

¹³ Författarna är utredare vid enheten för företags- och registerbaserad sysselsättningsstatistik vid SCB. Förfrågningar kan ställas direkt till författarna via e-post med adress fornamn.efternamn@scb.se.

inom olika tillämpningsområden för forskning om arbetsmarknaden och dess funktionssätt.

Förändringar i RAMS 2004

Bakgrund

Framställningstiden för RAMS har hittills varit relativt lång. Skälet till att statistiken har publicerats mer än ett år efter mätperiodens utgång är att taxeringsmaterialet, som ger underlag för beräkning av egenföretagarnas antal och sysselsättningsstatus, finns tillgängligt först i januari andra året efter mätmånaden november. Det levereras från Skatteverket och färdigbearbetas därefter av SCB. RAMS har därför inte kunnat publiceras förrän efter ytterligare två månader. För anställda, som står för mer än 90 procent av de förvärvsarbetande, är kontrolluppgifterna källan och fastställande av sysselsättningsstatus skulle för deras del kunna göras före årsskiftet.

Den *avgränsningsmetod* som nu används för att klassa förvärvsarbetande infördes 1993. Avgränsningen är modellbaserad och bygger på sambandet mellan dels svaren i arbetskraftsundersökningen (AKU) på frågan om sysselsättning under en mätvecka i november, dels inkomstdata från kontrolluppgifterna. Denna avgränsningsmetod fungerar i stort väl för de flesta grupper, men är något osäker för vissa.

Företagarpopulationen

Från och med årgång 2004 av RAMS används standardiserade räkenskapsutdrag (SRU) för att identifiera och avgränsa egenföretagare¹⁴. SRU är de deklarationsbilagor som egenföretagare och fåmansbolagsdelägare lämnar till Skatteverket. Dessa uppgifter får SCB ta del av i en preliminär version, redan tre månader innan den slutliga taxeringen är klar.

Då det slutliga taxeringsmaterialet användes, kunde enbart personer som deklarerat en positiv inkomst (överskott) av aktiv förvärvsverksamhet som företagare komma i fråga. I och med att den nya källan SRU börjar användas, identifieras även de som redovisat ett underskott i förvärvskällan och kan klassas som förvärvsarbetande.

---

¹⁴ Som egenföretagare räknas personer som driver enskild firma, enkelt bolag eller är delägare i fåmansägt handels- eller kommanditbolag.

Delägare i fåmansägda aktiebolag erhåller kontrolluppgift från det företag de arbetar i och ingår således i gruppen anställda. De har dock kunnat särredovisas som anställda i eget bolag med hjälp av uppgifter från den slutliga taxeringen. Avgränsningen av denna grupp görs i fortsättningen utifrån uppgifter från SRU.

Förvärvsarbetande anställda

I RAMS används en variant av diskriminantanalys för att klassificera förvärvsarbetande respektive ej förvärvsarbetande. För detta ändamål används bl.a. uppgiften om kontant bruttolön samt tidsmarkeringen (den tid som förmånen avser) på kontrolluppgiften från arbetsgivare. Vidare utnyttjas uppgifter ur AKU avseende november. Mycket förenklat uttryckt går metoden ut på att hitta ett gränsvärde för inkomstbeloppet och därigenom klassa personer som förvärvsarbetande eller ej förvärvsarbetande beroende på om individens totala inkomst enligt kontrolluppgiften överstiger gränsvärdet eller ej. Dessa gränsvärden skattas för ett antal olika grupper av populationen utifrån bl.a. kön, ålder samt tidsmarkeringen på kontrolluppgiften.

Den justering som nu gjorts i metoden för att klassificera anställda berör framförallt personer över 65 år samt kvinnor som fått barn under året och varit barnlediga under en period. Båda dessa kategorier har grupperats på ett annat sätt än tidigare och gränsvärdet för att skattas som förvärvsarbetande har därmed sjunkit. För att ytterligare förbättra kvaliteten i skattningsmetoden tas nu också hänsyn till uppräkningsstalen vid användandet av uppgifterna ur AKU.

Resultat av förändringarna

Resultatet av de förändringar som genomförts i årgång 2004 innebär att

- statistiken kan publiceras tidigare
- den redovisade nivån av antal företagare sannolikt är mer rättvisande än tidigare
- att den longitudinella kvaliteten för företagarpuppgifterna blir bättre.

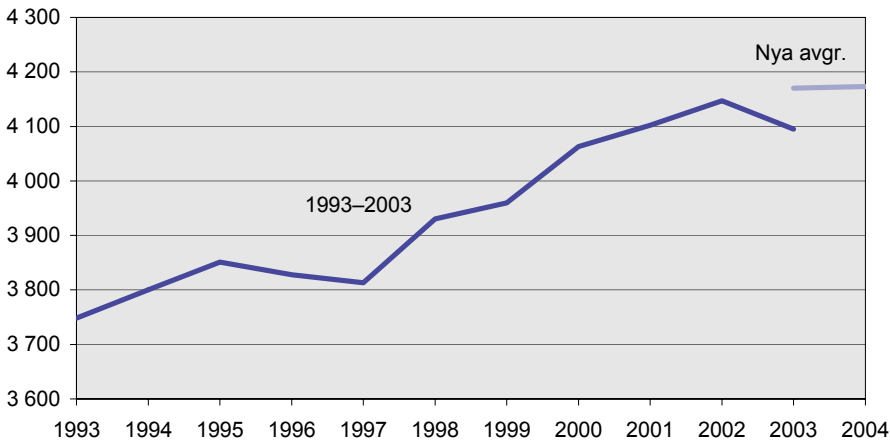
Den nya källan för uppgifter om företagarpopulationen medför att uppgifter från RAMS på sikt ska kunna publiceras ca 12 månader efter referensåret till skillnad från de 15 månader, som varit fallet tidigare.

För att kunna belysa tidsseriebrottet gjordes en klassificering enligt den nya metoden även för RAMS 2003. Den nya metoden medför att den totala sysselsättningsnivån (anställda och företagare) ökar med 1,8 procent eller drygt 75 000 personer jämfört med den gamla metoden.

I åldersgruppen 20–64 år är ökningen av antalet förvärvsarbetande ca 47 000 personer. Ett stort tillskott till populationen förvärvsarbetande utgörs av personer över 64 år. Antalet egenföretagare ökar totalt med ca 30 000 personer, varav en tredjedel är äldre än 64 år.

Diagram 21

Antal förvärvsarbetande i november, 1993–2004, 1 000-tal

Ökningen av antal förvärvsarbetande företagare märks givetvis tydligast inom de näringsgrenar som domineras av egenföretagare, framför allt jordbruk och fiske, hotell och restaurang samt detaljhandel.

En effekt av den tidigare avgränsningen av egenföretagare var att en företagare kunde ingå i populationen ett år, men saknas året därpå på grund av att verksamheten då uppvisade ett underskott. I och med att även företagare med underskott nu kan ingå, uppstår inte denna effekt varvid den longitudinella kvaliteten blir bättre. Förmodligen ger användningen av SRU en något sannare bild av företagandet i landet än tidigare.

Tabell 8
Förändringar mellan officiell statistik (bas) och statistik enligt den nya metoden. RAMS 2003

	Antal förvärvs- arbetande	Procent
Anställda (exkl. anst. i eget AB)		
Män	-14 290	-0,7
Kvinnor	23 937	1,3
Egenföretagare		
Män	16 554	11,5
Kvinnor	12 863	20,1
Anställda i eget AB		
Män	34 091	45,5
Kvinnor	1 364	5,1
Samtliga		
Män	36 355	1,7
Kvinnor	38 164	1,9

Mer information finns på webbplatsen: www.scb.se/rams.

